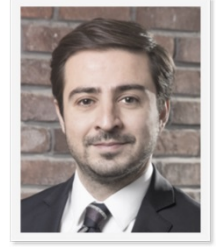

İHRACATÇI ŞİRKETLER İÇİN YURT DIŞI MARKA BAŞVURUSU REHBERİ

AHMET AKGÜLOĐLU
ATG Hukuk Bürosu / Kurucu Ortak

Dünya ekonomisi, son yıllarda hızla globalleşme sürecine girmiştir. Globalleşen ekonomi ile birlikte; gelişmiş, gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkeler arasında işbirliği imkanı ve ticaret hacmi genişlemiş, ticaret artık iç pazar ile sınırlı olmanın ötesinde, tüm dünyada hızla yaygınlaşan dev bir ihracat ağına dönüşmüştür. Özellikle son yıllarda, devletlerin teşviki ile ülkeler arasında ticaret sınırlarının önündeki engeller giderek azalmaya ve ortadan kalkmaya başlamış, bu durum ihracatın yadsınamaz bir şekilde

ilerleme göstermesini sağlamıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre; ihracat 2017 yılında 2016 yılına göre **%10,22** oranında artmış ve 157 milyar 94 milyon Amerikan Doları olarak gerçekleşmiştir. Bu veriden de anlaşılacağı üzere, ihracatın önemi ülkemizde de dünyadaki hıza paralel olarak artmaya devam etmiştir.

Markaların Korunması Hakkındaki 556 sayılı Kanunun Hükmünde Kararnamenin (10 Ocak 2017 tarihinde de Sınai Mülkiyet Kanunu hukukumuzda girmiştir.) yürürlüğe girdiği 1995 yılından bu yana Türk şirketleri olarak yurt içindeki marka tescil sayıları bakımından başarılı bir süreci geride bıraktığımız söylenebilir. Aynı başarılı tablonun, yurt dışı tescilleri bakımından da mevcut olduğunu belirtmek isteriz. Bu bağlamda yine Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerine göre 2017 yılında tescillenen uluslararası marka sayısının 13 bin 87 olduğu belirlenmiştir.

Bilindiđi üzere; fikir, inovasyon ve markalaşma kelimeleri günümüz ekonomisinin en önemli kavramları haline gelmiştir. Markalaşmanın yaygınlaşması ve Türkiye'nin uluslararası platformda daha fazla markasını ön plana çıkartması amacıyla KOSGEB, DTM (Dış Ticaret Müsteşarlığı) ve TURQUALITY tarafından yurt dışındaki marka tescilleri ile ilgili olarak pek çok teşvik paketinin şirketlere sunulduğunu belirtmek gerekmektedir.

Yurt Dışında Tescil Zorunluluđu Var mıdır? Yurt İçindeki Tescillerimiz Bizi Yabancı Ülkelerde de Korumakta mıdır?

Marka hukukundaki genel prensiplerden en önemlisi olan ülkesellik prensibi gereğince, Türkiye'de tescilli marka dolayısıyla sahip olunan haklar, yabancı ülkelerde koruma

sağlamamaktadır. Bu sebeple, özellikle ihracat yapan şirketlerin, ihracat yaptığı/yapacağı ülkelerde markasına hukuken koruma sağlaması gerekmektedir. Zira tescilsiz marka ile ihracat göze alınamayacak bir risktir.

Yurtdışı marka tescilini ihmal etmek, şirketleri ilerleyen süreçte hukuken birçok problem ile karşı karşıya bırakmakta ve şirketleri çok büyük zararlara uğratabilmektedir.

Bu noktada, ihracat yapan şirketler bakımından yurt dışı marka tescil stratejilerinin planlanması ve bu bağlamda yüksek maliyetler de göz önünde bulundurulduğunda fuzuli tescillerin de önüne geçmek suretiyle bir plan oluşturması gerekmektedir.

Markamı Yurt Dışında Nasıl Korurum?

Daha önce de bahsettiğimiz üzere marka hukukunda ülkesellik prensibi geçerlidir. Bu bağlamda, marka sahibinin, markasını ya da markalarını oluşturduğu strateji kapsamında hangi ülkede tescil etmek istiyorsa ilgili ülkelerde bulunan tescil ofisleri nezdinde başvuru yapması mümkündür.

Yabancı ülkelerdeki marka tescil işlemleri, marka sahibinin tesciline karar verdiği ülkelerde bulunan marka vekilleri ile doğrudan yapılabildiği gibi Türkiye'deki marka vekilleri aracılığı ile dolaylı yoldan yapılabilmektedir.

Bu halde, markanın tescil edileceği her bir ülke bakımından ilgili ülkede bir marka vekili tespit edilmesi, gerekli harçlar ve danışmanlık ücretlerinin ödenmesi ile marka tescil işlemlerinin takip edilmesi gerekmektedir. Ancak, özellikle tescili talep edilecek ülke sayısının fazla olması halinde danışmanlık ücretleri ve harçların oldukça yüksek tutarlara tekabül edeceği de açıktır.

Söz konusu yüksek maliyet ve emek gücünün önlenmesi adına bazı uluslararası tescil mekanizmaları geliştirilmiştir. Bu bağlamda, Türkiye'nin de taraf olduğu Madrid Protokolü uluslararası marka tescili konusunda marka sahipleri için çok önemli bir yere sahiptir.

Madrid Protokolü Nedir?

Madrid Protokolünün getirdiği ana düşünce tek bir marka başvurusu ile tescili talep edilen birden çok ülkede hukuki koruma sağlanmasıdır. Bu protokole Türkiye'de dahil olmak üzere 117 ülke taraftır. Bu da tek bir başvuru ile Protokol'e taraf 117 ülkede marka tescili yapabilme imkanı sağlamaktadır.

Madrid Protokolü'nün belirlediği başvuru kabul makamı merkezi İsviçre'de bulunan **WIPO** (Dünya Fikri Haklar Örgütü)'dur.

Madrid Protokolü başvuru sistemi maliyeti ve tescil süresi en uygun olan başvuru sistemidir. WIPO sistemi çerçevesinde bir başvuru yapabilmek için Türkiye'de aynı marka için bir marka başvurusu veya tescile sahip olmak gerekmektedir. Uluslararası tescil, 5 yıl boyunca Türkiye'de yapılan başvuru veya alınan tescile bağımlı olacaktır. Dolayısıyla Türkiye'deki başvuru veya tescil geçersiz olduğunda, uluslararası tescil de geçerliliğini kaybedecektir. Ancak, 5 yılın sonunda uluslararası tescil bağımsız hale gelecektir.

WIPO Nezdindeki Marka Başvurusu Süreci Nasıldır?

WIPO sistemi üzerinden seçilecek üye ülkeler (ihracat hedefi olan ülkeler) ile uluslararası tescil maliyeti doğru orantılı olup, tescil harcı da buna göre hesaplanabilmektedir. Bu kapsamda, her ülke için tescil harcı farklılık arz etmektedir. Tescil işlemleri, her ülkenin ayrı ayrı tescil ofisleri (ülkelere bireysel başvuru) yerine WIPO tarafından yürütüldüğü için diğer sistemlere nazaran çok daha ekonomiktir. Bu nedenle emek-maliyet dengesinde avantajlı bir sistem olduğunu söylemek gerekir. WIPO sistemi üzerinden birden fazla ülkeye müracaat edilmesi durumunda, tüm ülkelerin işlemleri birbirinden bağımsızdır. Markanın bir ülkede tescil başvurusunun reddedilmesi durumunda, diğer ülkelere yapılan başvurular bu ret işleminden etkilenmemektedir.

WIPO sistemi içerisinde de yer alan **Avrupa Birliği Marka Tescili** (bu başvuru yolunu, WIPO Sistemi haricinde de işletmek mümkündür) sisteminde ise; Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerde tek bir başvuru ile 27 ülkede koruma sağlanmaktadır. Tescil, Avrupa Topluluğu'na üye tüm ülkeleri kapsamaktadır ve topluluğun genişlemesi ile başvuru sahibinin herhangi bir çaba veya masrafı olmaksızın yeni üye ülkelere otomatik olarak genişlemektedir. Ek olarak belirtmek gerekir ki, bu sistemin en önemli riski tüm ülkelerin işlemlerinin birbirlerine bağlı olmasıdır. Bu nedenle bir ülkede marka başvurusu ret edildiğinde diğer ülkelerde de ret edilmektedir. Fakat bu konu diğer bir açıdan bakıldığında zaman zaman avantaja da dönüşebilmektedir. Zira markanın tek bir ülkede kullanılması tüm ülkelerde kullanılıyor olarak sayılmasını sağlamaktadır ve bu durum olası dava işlemlerinde bir avantaja dönüşmektedir. Her ne kadar bu sistem maliyet bakımından avantaj sağlasa da kanaatimiz; WIPO sistemi üzerinden üye ülkeler için tek tek başvuru yapılmasının daha sağlıklı bir süreç olduğuna yöneliktir.

Sonuç

Markanın yurt dışında tescili oldukça önem arz eden ve fakat uzun soluklu bir süreçtir. Bu sürecin nasıl yönetildiği ise sonuçları doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, yurt dışında marka tescili öncesinde ilgili markanın tescilinin o ülkede mümkün olup olmadığına dair ön araştırmanın mutlaka yapılması gerekmektedir. Yukarıda bahsi geçen riskleri en aza indirmek için ön araştırmanın yapılması izlenmesi gereken öncelikli yoldur. Önemle belirtmek gerekir ki, ön araştırmanın yapılması tek başına yeterli olmayıp, ilgili ülke kanunları ve tescil prosedürleri incelenip, edinilen bilgiler ışığında alınacak önlemler ciddi zaman ve maliyet kayıplarının önüne geçilmesinde etkili bir rol oynamaktadır.

İhracat yapan Türk şirketlerinin, markalarını yurt dışında tescil ettirme girişimine başlamadan önce; marka tescil sistemlerinin hangilerinin kendisi için uygun olduğunu, markasının yurt dışında tesciline engel teşkil edebilecek risklerin nasıl en aza indirgeyebileceği konusunda danışmanlık almaları gerek zaman gerekse maliyet açısından tasarrufta bulunmalarına yardımcı olacaktır.